

BA 209 LITERATURA A KULTURNÍ DĚJINY LITVY A POLSKA
(Podzim 2015)

Tento kurs přednášek podává přehled kulturních dějin Litvy a Polska od 16. století po začátek 20. století. Studentům budou představeny nejen nejdůležitější písemné památky obou jazyků, ústřední literární díla, kulturní a historický kontext jejich vzniku, ale také reflexe přesahu psaného slova a hudby, architektury, práva a politiky. Kurs si klade následující cíle:

- seznámit posluchače s nejvýznamnějšími texty litevské a polské literatury;
- poskytnout studentům přehled hlavních zdrojů k studiu polské a litevské literatury (výběrové bibliografie, internetové zdroje apod.)
- obeznámit studenty s kulturně historickými procesy, jejichž výsledkem je vznik konkrétních literárních děl v polštině a litevštině.

Tematické okruhy:

1. Úvod: chronologické vymezení kursu; stručný přehled historického a kulturního vývoje Litvy a Polska.
2. Litva a Polsko v 16. století: reformace a protireformace; polská renesanční literatura; počátek litevské literatury.
3. Baroko v Litvě a Polsku: jezuité v Litvě a Polsku; barokní literatura litevská a polská; „saská noc“.
4. Osvícení: sarmatská tradice a osvícenské myšlenky; krize polsko-litevského státu.
5. Polský romantismus.
6. Literatura pozitivismu v Polsku; literatura pozitivismu v Litvě.
7. Začátek litevského národního obrození (S. Daukantas; M. Valančius).
8. Vývoj moderní národní identity v Litvě.
9. „Mladé Polsko“ – kulturní tendence na začátku 20. st. v Polsku.
10. „Mladá Litva“ – kulturní tendence na začátku 20. st. v Litvě.

Povinná četba:

- Donelaitis, Kristijonas, *Roční doby*, Praha 1960
Miłosz, Czesław, *Dolina Issy* (kterékoli polské nebo české vydání)
Adam Mickiewicz, *Pan Tadeusz* (kterékoli polské nebo české vydání)
L. Švec, V. Macura, P. Štol, *Dějiny pobaltských zemí*, Praha 1996 (s. 77-212)
P. Hebedová, V. Šeferis, *Středověké písemnictví v Pobaltí* (viz studijní materiály v ISu)
T. Hoskovec, *Prusové – Průštiny – Prusko: stěhování jména, zánik jazyka, zmizení lidí a země* (viz studijní materiály v ISu).

Zakončení kursu:

Povinná účast a písemné kolokvium.

Závěrečné kolokvium bude odpuštěno posluchači, který vypracuje písemný příspěvek na jedno z níže uvedených témat v rozsahu nejméně 25 000 znaků (cca. 10 stran textu). Posluchač, který se rozhodne pro tuto formu ukončení kursu, vyučujícímu povinně předloží alespoň 2 pracovní verze svého příspěvku: nelze ukončit kurs odevzdáním jediné „definitivní“ verze.

Témata příspěvků:

Reformace v Litvě	Války Polsko-Litevského státu v 16.-18.st.
Reformace v Polsku	Varšava a Vilnius: vznik a vývoj hlavních měst Litvy a Polska
Protireformace v Litvě	
Protireformace v Polsku	Život a dílo K. Donelaitise
Litevské knihy 16.-18. st.	Příběh filomatů a filaretů
Polské knihy 16.-18. st.	Polský romantismus z hlediska literární teorie
Život a dílo M. Mažvydase	Polský romantismus z hlediska politických dějin
Barokní architektura v Litvě	Výklad kulturně-historického obsahu polského pozitivizmu
Barokní architektura v Polsku	
Vzdělání v Litvě v 15.-18.st.	Litevské spisovatelky 1800-1918
Vzdělání v Polsku v 15.-18.st.	Literární avantgarda v Polsku
Sarmáti a sarmatismus	Literární avantgarda v Litvě

Doporučená literatura:

H. Beresnevičiūtė-Nosálová, *Litva*, Praha 2006

N. Davies, *Polsko. Dějiny národa ve středu Evropy*, Praha 2003

Fortsetzung folgt. Essays über Litauen und Europa, Vilnius 2002 (k vypučení u vyučujícího)

J. Macurek, *Dějiny polského národa*, Praha 1948

Miroslav Hroch, *V národním zájmu*, Praha, 1996

J. A. Gierowski, *The Polish-Lithuanian Commonwealth in the 18th Century. From Anarchy to Well-Organised State*, Kraków, 1996 (k vypučení u vyučujícího)

Z. Kiaupa, *The History of Lithuania*, Vilnius 2002

Martynas Mažvydas and Old Lithuania (collection of papers), Vilnius 1998 (k vypučení u vyučujícího)

G. Mickūnaitė, *Features of Royalty in the Court of Mindaugas and his Successors*, „Dailė“, 1998 č. 14 (k vypučení u vyučujícího)

Cz. Miłosz, *The History of Polish Literature / Historia literatury polskiej* (kterékoli vydání)

M. Řezník, *Polsko*, Praha 2002

Slovník pobaltských spisovatelů, Praha 2003

J. Vitoň, *Úvod do dějin a kultury Polska. Do roku 1815*, Praha 1995

P. Wandycz, *Střední Evropa v dějinách (od středověku do současnosti): Cena svobody*, Praha 1998

Wielka historia literatury polskiej (9 svazků), Warszawa 1998-2002, (k vypučení u vyučujícího)

Internetové zdroje:

<http://www.staropolska.gimnazjum.com.pl/index.php> (staropolská literatura – částečně v angličtině)

<http://monika.univ.gda.pl/~literat/> (internetová knihovna polské literatury).